

Kampen for tilværelsen

Taler

Per Borten

Dato

15 april 1967

Sted

Røros kirke

Omstendigheter

Johan Falkbergets gravferd

1 Mange tanker går i denne stund til Bergstadens kirke der vi er samlet for å ta
avskjed med en stor dikter, en stor krønikeskriver og framfor alt et godt
menneske. Vi er så mange som føler oss i en personlig takknemlighetsgjeld til
Johan Falkberget. Hans diktning har gitt oss indre opplevelser som er blitt av
5 varig verdi for oss. De skikkelser han har tegnet, har lært oss noe om menneskets
lodd - noe som er blitt vesentlig for oss. Himmelen kan nok være nattsvart i
Falkbergets beretninger, naturkreftene nådeløse, og menneskene kommer ofte
til kort, - men likevel møter vi alltid hos dem noe som gir trøst, håp og indre
styrke. Falkbergets medmenneskelighet er alltid i dem og omkring dem. Hans
10 skildring kan være krass som virkeligheten var det, og er det. Men han er aldri
den kalde iakttaker som ser på menneskene og tingene utenfra. Han lever sjøl
med i sine skikkelsers kamp for brødet, mot fortvilelsen og for livslykken.
Realist til det ytterste, men også romantiker i sin sterke følelse og si djupe tru på
mennesket og menneskets muligheter.

15 Johan Falkberget var djupt rotfestet i naturen. Utallige tråder og bånd knyttet
mannen til heimtrakten, til den by og de grender der hans slekt gjennom mange
ledd hadde hatt sitt virke. Hans samhug med mennesker gjaldt ikke bare
samtiden. Like sterkt følte han en dragning mot svunne slekter. Trangen til å
20 lære deres vilkår og lagnad å kjenne og til å forstå dem gjorde ham til
historiegransker. Runnet av bergmannsatt og med personlige erfaringer like fra
gutteårene om arbeidet og livet i og omkring Røros kobberverk, hadde han
særlige forutsetninger for å bli Bergstadens krønikeskriver.

25 Takket være sin møysommelige granskning, sin innlevingsevne og sin dikteriske
fantasi har det lyktes Falkberget å gjenskape for oss en særpreget fortid. Leser vi
Den fjerde Nattevakt, Christianus Sextus eller Nattens Brød, opplever vi

30 fortiden like umiddelbart som vi opplever vår egen tid. Han har udødeliggjort
Bergstaden og bergmannsfolket og fjellbondens utrettelige slit med å vriste brød
ut av en karrig natur - i sannhet en nasjonal gjerning.

Men Johan Falkberget hadde ikke blikket rettet bare mot fortiden. Han hadde
tidlig lært kampen for tilværelsen å kjenne - ikke som et litterært begrep, men
35 som barsk virkelighet. Den vakte hos ham en sterk samkjensle med småkårsfolk,
og den vakte også trangen til å være med i striden for sosial rettferd. Hans
ungdomstid falt nettopp i de årene da industrialiseringen for alvor satte inn i
Norge og endret de gamle samfunnsmønstre. Han så og følte sterkt de
menneskelige virkninger av dette tidsskiftet. Han har skildret rallarens
40 omflakkende tilværelse og de dypt personlige konflikter som rotløsheten skapte
hos dem som ikke fant fotfeste i det fremmede miljøet de ofte ble kastet inn i.

Johan Falkberget var en uredd stridsmann mot det han holdt for rangt og skakt.
Men det positive var alltid det dominerende hos ham. Hans djupe følelse av
45 medmenneskelighet, farget av et religiøst livssyn, gav tru på menneskene. Han
hadde tillit til at sjøl de vanskeligste spørsmål kunne løses om bare mennesker av
god vilje arbeidet sammen i fordragelighet.

Så tar vi farvel med Johan Falkberget her i hans gamle bergmannskirke. La oss
50 gjøre det med de enkle ord man i gammel tid brukte for å hedre en stor mann og
hans gjerning:

Johan Falkberget har gjort seg fortjent av fedrelandet.

55 Jeg kjenner meg viss på at det er et helt folks takk jeg bærer fram når jeg på
Regjeringens vegne legger denne krans på Johan Falkbergets bære.

Kilde

www.regjeringen.no

60

Emner

Litteratur, Minnetale, Norsk historie

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/kampen-for-tilvaerelsen>

65